

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-10 "

Nrul de Duminecă :

Pe un an . . 5 Cor.

Pentru România și
America . . 10 Cor.Nrul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferencz-utca 20.INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.Mulțămite publice și Loc de-
schis costă fiecare ștr 20 fil.
Manuscripte nu să îna-
poiază.Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Mergem înainte!

În sfârșit, după o așteptare de 6 săptămâni dela zădărnicierea misiunii ce a primit, dl Mihiu s'a simțit degajat de ori-ce considerații de discrețiune și a ridicat vâlul de pe faimoasa «acțiune de împăciuire» a guvernului, dându-ne o orientare sigură asupra caracterului ei.

Trebue să mărturisim că în fața lămuririlor d-lui Mihiu cel dintâiu sentiment care ne-a încercat, a fost disprețul mândriei jignite, căci ni s'a confirmat dela locul cel mai competent, că întreg cortelul de asigurări grandilocvente ce s'au lansat pe tema «impăcării» din partea guvernului și a contelui Tisza, a fost merit să ascundă insolenta vechilor intenții, prin cari se țintește abuzarea conștiinței noastre naționale. A fost o încercare cu aceiaș cursă de umilire, care ni-s'a mai întins de atâtea ori în trecut, pe care însă totdeauna am înțeles-o la timp și am respins-o cu disprețul mândriei noastre de neam superior. Și constatăm spre deplina noastră satisfacție că și de data asta viclenia vulgară a guvernului a fost recunoscută din capul locului și tratată în consecință, cu gestul superior de sfidare al reprezentantului nostru autorizat.

Intradevăr din întreg fondul urât al acțiunii pornite de guvern se desprinde o singură notă luminoasă și curată: aceea a atitudinii dlui Mihiu. Căci, — după cum ne spune d-sa — deși nu adoptă »nici una din direcțiile politice noastre«, a primit în mod deschis sarcina de-a interpreta guver-

nului pretențiunile partidului nostru și a știut să-și învingă convingerile personale determinat de adevărul absolut, că acest partid e singurul reprezentant autorizat al neamului românesc din Ungaria. Pătruns de importanța nemăsurată a misiunii sale, dl Mihiu n'a putut, în consecință, să ceară decât ceea ce i-a ordonat prin, rostul partidului, națiunea însăși și n'a putut să cedeze nici o fărâmitură din drepturile eterne ale neamului nostru. Și dintru început caracterul de aur al dlui Mihiu a fost o garanție necontestată de nimeni, că demnitatea noastră de neam va fi ferită de orice umilire și că d-sa prezintă flamura pretențiilor noastre, va prezenta-o curată și neatinsă, așa cum ne-a rămas moștenire dela strămoși. Căci pretențiile noastre sânt scrise pe ea cu raze desoare și de pânza ei sacră nu se prinde litera transacțiilor trecătoare.

Înțelegem prea bine perfidia guvernului, când motivează nesuccesul acțiunii ce a inițiat, cu intransigența atitudinii noastre »dela putere la putere«, căci am fost încredințați dinainte de nesincitatea acestei încercări tendențioase. Ea ne a venit doar din lumea transcendentală a șovinismului unguresc, care contestă și azi cu aceiași pornire delirantă existența noastră națională și ne aruncă și azi, zilnic, insulta să părăsim acest pământ, care e cu mult mai mult al nostru decât al ei.

E departe încă leatul, care va hărăzi dlui Mihiu împlinirea speranțelor d-sale de-a vedea pe bărbații politici unguri revenind din lu-

mea lor transcendentală la realitate și adaptându-se la spiritul larg și generos al civilizației moderne. Dar e cu toate astea un element sănătos și înviorător pentru energia luptelor noastre optimismul bărbaților de talia dlui Mihiu și acest optimism așează într-o lumină și mai atrăgătoare rîvna lor de a coborî o rază mai caldă în sufletul acestui neam încercat de moleșeala resemnării.

Se va vedea în curînd dacă totuși speranțele ce pune dl Mihiu în posibilitatea unei împăciuirii sincere sânt realizabile și dacă guvernul a primit într'adevăr o misiune serioasă de a curma asuprirea noastră. Ce va rămâne însă mai presus de orice îndoială și anume: tendința guvernului de a zădărnici orice rezultat în această privință, iar tendința asta are singura rațiune, cu puțință, de a discredita seriozitatea politică a poporului românesc în fața coroanei.

Deocamdată «tratativele» s'au poticnit până a nu fi ieșit încă din stadiul începutului, și nu se poate prevedea momentul în care vor fi reluate, eventual.

Datoria frunțașilor noștri e să zădărnicească și ei la rândul lor intențiile meschine ale guvernului și să le dea de gol la locul competent, concentrându-și în acest scop suma maximală de forțe și întrebuintând stratagemele cele mai întinse cu puțință. Dar și până a lua aceste măsuri, e o datorie cardinală a lor să-și arate părerile în articole de presă, stăruind în acelaș timp pentru convocarea neîntârziată a congresului național, căci în vremuri de-o răspuu-

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Spirit de frondă.

De Horia Petra-Petrescu.

Închipuiți-vă că ne aflăm la o ședință festivă. Vrem să comemorăm pe Eminescu sau pe Alecsandri. Busturile lor sânt așezate pe postamente pline de flori și de lauri; recitatorii se pregătesc să declame »Lucașfărul«, »Satira a 3-a«, cu lupta de Rovine sau pe »Peneș Curcanul« și fragmente din »Dumbrava Roșie«; cântăreții și cântărețele să ne încante cu »Somnoroase pasărele« sau »La mijloc de codru des«, cu »Steluța« sau cu »Hora unirii«.

Așteptarea aceasta ne dă fiori de bucurie. Ne pregătim pentru o sărbătoare sufletească.

Întreagă dispoziția noastră însă se schimbă deodată. Iată, oratorul festiv, ales de comitetul societății Eminescu sau Alecsandri, (nu există comitete de acestea la noi, dar închipuiți-vă că ar fi!) urcă tribuna, tușește, își începe discursul și — în loc de a păstra tonul cuviincios, potrivit pentru o astfel de serbare, în loc de a nutri simțimentele noastre de evlavie față de memoria scriitorilor noștri mari — ridiculizează, râde, își bate joc de viața și de activitatea lor.

Eminescu? A dus o viață desfrânată. Idealurile lui? În realitate niște brute ridicole de mărginite. Cauza morții lui? Iată atestatele medicale! — Și așa mai departe. Sau Alecsandri? Ciocoi cu lacrimi nesincere. Adâncime de idei? O atingere a apei din sborul pasării — și atât.

»Cu Ninița 'n gondoleță!« o dulcegărie ca »Barca pe valuri saltă ușor«, sau ca rimele »ușor-amor-sbor-zor-cocor«...

Ce ați zice la auzul acestei vorbiri? N'ați protesta? Nu v'ar veni în minte alte simțimente decât cele evocate de orator? Nu v'ar spune conștiința: n-ai dreptate, mult stimat dle orator!? Nu vi-s'ar aduna crâmpete-crâmpete de impresii din anii tinereții, când ați cetit din doscă în doscă pe Eminescu și pe Alecsandri, din anii maturității, când i-ați putut pricepe și mai bine? Și cum suntem noi cam rezoluți în manifestații, n'ați protesta cât se poate de vădit împotriva oratorului? La »Ateneul« din București a fost huiduit odată Macedonski fiindcă luase la vale talentul lui Caragiale. Publicul a pornit în masse compacte dela »Ateneu«, a ajuns lângă teatrul național, i-a adus ovații lui Caragiale, cel atăcat pe nedreptul.

Aci, în Germania, lumea nu este atât de sontană. Nu curge sângele romanic în vinele cetățenilor, căci altfel s'ar fi putut petrece scene turbulente zilele trecute.

Iată ce a fost: În 10 Noiembrie a fiecărui an se sărbătorește aniversara nașterii lui Schiller. Schiller s'a născut în 10 Noiembrie 1759, pe țărmul Neckarului, în orașelul Marbach. Anul acesta s'au împlinit deci 151 de ani dela nașterea lui.

Mulți își vor fi aducând aminte de grandioasele manifestații culturale de acum cinci ani, când întreaga suflare germană, și numai cea germană, a preaslăvit amintirea lui Schiller, din prilejul împlinirii a 100 de ani dela moartea lui.

Serbarea, care se aranjează în Lipsca în ziua de 10 Noiembrie, e una din cele mai înălțătoare. În fiecare an se perindă altă și altă clasă de băieți și de fetițe, îmbrăcați în haine de sărbătoare, cari pelegrinează în suburbiul Gohlis cu să încunune bustul autorului lui »Wilhelm Tell« și a »Fecioarei dela Orleans«. Directorul școlii explică elevilor și elevelor însemnătatea zilei, le arată importanța locului, în care se află, căci acolo, în căscioara aceea sărăcăcioasă a locuit câțva timp tânărul Schiller și de acolo a pornit cântarea minunată »Lied an die Freude« (Imnul bucuriei), folosită mai apoi într'un mod atât de strălucit de Beethoven în simfonia sa a noua.

Nu se bucură numai copii. Sărbătorește pe Schiller și cei mai în vârstă cu societățile lor. În fruntea tuturor e »Societatea Schiller«, care există de peste șapte decenii. Seara, în aceeași zi, se dă o reprezentație de gală, la care se ține un discurs comemorativ din partea unui scriitor de seamă, se cântă compoziții cu textul scris de Schiller și se joacă sau fragmentele date uitării sau piesele principale ale autorului mort. Mai apoi se dă un banchet festiv.

Așa a fost și în anul acesta. Vremea a fost cam nepotrivită, nu-i vorbă, pentru excursiunea la Gohlis, dar lumea s'a adunat totuș. Seara urma să se țină reprezentația de gală.

Tineretul era în preponderanță și-ți râpea inima de bucurie văzând atâtea fețe îmbujorate cum așteaptă cu ochii așintiți la tribuna oratorului. Societatea »Schiller« rugase pe scriitorul Sudermann, (autorul »Onoarei«, cunoscută și la noi) să vorbească. Sudermann a abzis însă în mo-

dere istorică atât de mare *se impune o orientare hotărâtă și clară, a întregului neam, asupra schimbărilor ce se petrec, dacă se petrec aievea.* Datoria aceasta li-e impusă fruntașilor noștri și de *nesiguranța ce inspiră opiniei noastre publice împrejurarea că dl Mihu, între motivele retragerii d-sale, invocă și «ținuta unor membrii marcanți ai partidului național».*

E deci clipa supremă să se dea hotărâtă și energică lozincă luptei noastre de azi. Ea trebuie să fie spusă cu tărie ca să se audă și în cele mai depărtate unghiuri românești și ca să fluture pe buzele noastre ale tuturor, în cuvintele:

Mergem înainte!

Interviewul dlui Mihu. Interview-ul nostru cu d. Mihu este repropus aproape de toate ziarele ungurești. Cele mai multe nu-i fac nici un comentariu. Singur «Az Ujság» adaugă că a întrebat pe ministrul președinte Héderváry, care s'ar fi exprimat, că *«nu dorește războiul, dar nici pacea cu Românii, ci dacă vin la dînsul îi ascultă bucuros».*

El caracterizează pe rafinatul renegat declarația asta.

Demisia Banului. Din Viena se anunță că Banul Tomasich ar fi cerut, prin cancelaria cabinetului, autorizația Maj. Sale de a convoca dieta croată pe ziua de 5 Decembrie.

Îndată în ședința dîntâi Banul va cere dela dietă să-i voteze o indemnitate bugetară de 4 luni. Dacă dieta va refuza votarea indemnității, își va prezenta demisia.

Ungaria în fruntea statelor civilizate din Europa. Se poate mândri și țara noastră că într-o privință a întrecut toate statele civilizate din Europa: *Ungaria trimite cei mai mulți emigranți în America.*

Dela 1871—1880 numărul emigranților din monarhie era de 72.960; în acești zece ani din urmă (1901—1909) numărul lor a crescut la 1.886.829, adică în acești zece

ani din urmă au emigrat de 23 de ori mai mulți, decât cu 40 ani înainte, în vreme ce numărul emigranților germani s'a redus la a patra parte.

Numai Rusia, cu peste 100 de milioane de locuitori, se apropie de noi.

Abdicarea guvernului Bosniel. Din Viena se anunță că cu începutul primăverii generalul baron Varesanin, guvernorul Bosniei și Herzegovinei, își va prezenta demisia. Căuza acestei demisii a guvernorului e probabil puțină simpatie de care se bucură în provinciile anexate. În cercurile militare sunul acesta e luat ca fapt împlinit și se vorbește că urmașul lui va fi inspectorul general al armatei, Oscar Potiorek

Vigilenți ca în totdeauna. Liga germană Verein zur Erhaltung des Deutschthums în Ungarn a ținut zilele trecute o întrunire pe teritoriul comitatului Moșon, o împrejurare care a băgat în groază pe santinelele «ideii» din partea locului. Consiliul comitatului Moșon a și dat numai decît avizul în toate cele patru părți ale Ungariei, că pe tărîmul acestui Canaan de libertăți omenești, s'a ivit pe neașteptate o primejdie ambulantă ce amenință să prăpădească întreg pămîntul «național» al țării. Avizul s'a dat cu o grabă nervoasă, cum se și cade în vremuri de grea primejdie și nu de-a geaba, căci vigilența neadormită a tuturor consiliilor patriotice a fost ca în totdeauna — la postul ei de datorie și de data asta. Cel dintîi, dintre aceste consilii a fost, după cum se și cuvenia în baza ierarhiei patriotice, consiliul capitalei, al Budapestei, care a luat fără îloc de întîrziere cele mai întinse măsuri de-a preveni «primejdia». Și sîntem siguri că vor urma în curînd și celelalte consilii cu rivna lor de-a feri alcătuirea, cea atît de fragilă și gingașă a statului național, de primejdia cutropitoare a ligii germane.

«Visoki Sabore». În ședința de azi a camerei s'a continuat, lipsită de orice interes, discuția asupra proiectului de indemnitate. Afară de oratorii opoziționiști, unguri, *Herczeg, Macaky și Csermák*, a vorbit azi și cel dintîi orator al delegațiilor croați, *Alexandru Popovici*. A citit o declarație în chestiunea așa zisei pragmatice a căilor ferate din Croația și a spus că guvernul actual a făcut spre împăciuirea Croaților aceleași propoziții neaisfăcătoare ca guvernul coaliționist.

Modrušan (întrerupînd): *Takoje!* (Așa e!)

Popovici: Închise spunînd că substratul conflictului ungaro-croat e același astăzi ca și în trecut.

Croații: (unanim): *Jivio* (Trăiască!)

A mai vorbit apoi delegatul croat *Hincovici*, începîndu și discursul cu *«Visoki Sabore!* (onorată cameră!) ceea ce a stîrnit o furtună de desaprobari din partea partidelor ungurești. *Hincovici* a vorbit numai croăștește, fără să provoace nici un incident deosebit.

În cursul vorbirii lui *Hincovici*, s'a anunțat la cuvînt și oratorul partidului naționalităților, *dl Dr. Ștefan C. Pop*.

Asupra discursului reprezentantului nostru vom reveni în numărul de mâine.

„Asociațiunea” și Biserica.

«Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român» a hotărît să scoată dela 1 Ianuarie 1911 încolo biblioteca populară în fiecare lună și să dea cele 10 numere cari apar pe an plus un cîlindar tuturor membrilor ei, fără nici o taxă. În scopul unei propagande pentru aceasta idee «Asociațiunea» a publicat un apel împreună cu liste de subscripție și a trimis apelul în mai multe mii de exemplare și consistoriilor bisericilor noastre cu rugarea ca acestea să deie câte o circulară către preoțime și învățătoime, în care să îndemne, ca să stăruiască pentru pătrunderea cărții în popor și pentru înmulțirea membrilor Asociațiunii. Unii episcopi au și dat circulare și au împărțit apelurile, alții n'au făcut-o aceasta pînă acum. Dacă toate circularele consistoriilor ar vorbi așa cum trebuie, credinșilor de ambele confesiuni, despre rostul Asociațiunii, fără îndoială că s'ar ajunge în timp foarte scurt la rezultate deosebit de multămitoare.

Iată cum ne închipuim noi că ar trebui să fie circulara consistorială din chestiune. Ea ar trebui să sune în modul următor:

«Oricine s'a gândit mai stăruitor asupra cauzelor, cari fac ca lumea să progreseze atît de încet în cele morale și în cele intelectuale, a putut să ajungă la concluzia, că acestea zac în împrejurarea, că majoritatea muritorilor nu au o țință sigură, ei

mentul ultim, pretextînd oboseala prea mare, în urma ocupației încordate. Astfel a fost rugat *Herbert Eulenberg*, un scriitor din generația tînără.

Eulenberg e o figură contraversată în literatura modernă. Unii îl ridică în slava cerului, alții îl critică aspru. Ori ce ai zice, *Eulenberg* s'a manifestat bine cu o serie de conferințe, ținute în teatrul din Düsselorf, în cari caracteriza în câteva trăsături de condei, energice, personalitățile marcante din literatura germană. A mai scris și câteva piese teatrale, incoherente de multe ori, dar cari arătau — totuși — pe lângă stîngăcia scenică, un oareșicare fond, în sfîrșit erau manifestațiile unui talent în evoluție.

Și acest scriitor, *Herbert Eulenberg*, în loc de-a aduce laude memoriei lui Schiller, a ținut de cuvînt să-i pîngărească amintirea.

Nu-i vorbă, e greu să fii original în aprecierile tale, dacă mai vrei să vorbești acum despre Schiller. Care parte a operelor și a vieții lui nu a fost tracată? Câte zeci, sute, mii de volume nu s'au scris despre viața, despre felul de-a lucra, despre operele lui Schiller? Câte sute de vorbiri nu s'au ținut?

Ce-a spus *Eulenberg*? A început să insiste asupra tinereții lui Schiller. A amintit legăturile lui cu tineri de existență dubioasă, a criticat cîntecele sale erotice, a ridiculizat servilitatea lui față de intendantii de curte ai teatrelor și-a susținut teoria absolut fașă, că tipurile cele mai reușite ale pieselor lui teatrale sînt acelea ale caracterelor meschine, «o dovadă pentru fondul spălăcit și urit al sufletului inventatorului acestuia cu păr roșcovan».

Lumea stetea și nu-i venea să creadă că poate vorbi cineva astfel.

Cum? Schiller în societatea oamenilor stricați? Dar cine s'a smuls mai repede și mai energic dintr'un mediu, care nu-i priia, și cine s'a făcut un aderent mai înflăcărat a elicei lui Kant? Cine s'a adâncit cu atîta abnegație în analizarea influenței teatrului asupra unui neam? Cine a apărut aureola loanei d'Arc față de insultele grosolane, murdare ale lui Voltaire, din «Pucelle»? Cui i-a bătut inima pentru libertate mai tare, cine a împrumutat sufletul său întreg marchizului de Posa, în «Don Carlos»?

Erotism bolnăvicios? Dar nu prevalează frumusețea senină din «Lied von der Glocke» vre-o câteva scîpări de vedere juvenile?

Servilism față de intendantii de curte? E, de fapt, servilism relația sa cu Dalberg din Mannheim? Numai un om o bit poate susținea aceasta.

Toate, dar absolut toate aserțiunile malițioase ale lui *Eulenberg*, se pot reduce la ridicol, chiar și de acela, care a citit numai fugitiv viața lui Schiller.

Ceea ce a ajuns oratorul a fost o perplexitate completă pentru comitetul societății Schiller. Publicul — o parte — a protestat șuerînd timid. Momentul era nepotrivit pentru o demonstrație. *Eulenberg* n'a putut îndrepta impresia, nici după ce-a încercat să repare greșala, aducînd laude, ici colea, lui Schiller. Epitetele de «roșcovan» și «widerwärtiger Quark» (nimicuri respingătoare) aruncate mai înainte, erau prea grele, ca să poată împăca un public pregătit să sărbătorească pe Schiller.

Cu atît mai sgomotoase au fost aplauzele la reprezentarea fragmentului minunat «Demetrius». Actorii s'au întrecut, care mai de care, să dea expresia cea mai aleasă figurilor plămuite de autor. Și a mai urmat și recitarea «Clopotului» — a genialei balade, împreună cu tablouri vivante. A fost un delir de aplauze.

La banchet s'a dat expresie și în vorbiri desiluziei produse. *Eulenberg* s'a scuzat.

Că n'a vrut să figureze ca un simplu orator de duzină, că își are păreri sale personale, cari nu și-le reneagă, că i pare rău văzînd că societatea s'a înșelată în așteptările ei.

Au căzut vorbe grele și pe cale publicistică și mult timp se vor mai frămînta spiritele din cauza acestui incident neplăcut.

Întreg episodul n'ar merita să fie tractat mai pe larg, dacă n'ar fi un simptom pentru un întreg curent.

Să nu-ți fie pe plac un autor, este — omește. Cum? Au toți același mentalitate? Se pot încălzi toți de aceleași sentimente? Ar fi nonsenz. Unuia-i vorbește dela inimă Voltaire, altuia Victor Hugo, unuia Musset, altuia Racine. Unul se entuziasmează de Coșbuc, altul ține mai mult la Eminescu. Chestie de gust, de dispoziție sufletească, momentană chiar, răspuns la acel veșnic și interesant «De ce?», de care ești frămîntat în aprecierile tale.

În această motivare a întrebării: «De ce îți place?», în tendința — cel puțin — de-a motiva, (căci de multeori ești în corn de capră și nu știi ce să răspunzi), în această perseverență spre cărări luminoase zace întreg farmecul unei

sânt niște bieți pribegi, cari nu cunosc frumusețile acestei lumi.

Principiile mai înalte cari călăuzesc viața și universul, atât în înțeles moral cât și material, le sunt cunoscute numai puținora dintre oameni; ideile mari, la stabilirea cărora au lucrat sute și mii de ani cele mai luminate capete de gânditori și de poeți, n'au cucerit masele, pe cari să se fi făcut stăpâne, ci au rămas o zestre numai a unei mai însemnate părți a omenimei. Și în vreme ce această mică parte de stăpâni peste cugetare și de admiratori nu numai ai frumuseții acestei lumi, ci și ai legilor nepătrunse cari o guvernează, lucrează înainte pentru promovarea științei, a literaturii și a artelor înălțătoare de suflete și înblânzitoare de moravuri, masele mari trăiesc în aceeași întunecime ca și înaintașii noștri de acum câte-va sute sau mii de ani.

Aceste stări nu se mai pot tolera. E o datorie omenească și creștinească, ca să deschidem tuturor calea spre comorile ideale, morale și intelectuale îngrămadite de veacuri întregi de cei mai luminați oameni. Trebuie să chemăm poporul întreg la opera luminării spiritei, trebuie să-i dăm puțința de a soarba și el marile bunătăți și frumuseți ale științei și ale literaturii, trebuie să-l facem partaș de fericirea de a i se sălășui în suflet toată acea viață, care e în sufletele creatoare ale poezilor și gânditorilor! Numai în chipul acesta va putea să înceteze starea jalnică în care se află o mare parte a omenimei și cea mai mare parte a poporului nostru, care e și azi rob al celui mai trist întunec. Numai pe calea aceasta se poate ajunge, ca să se elimineze păcatele și neajunsurile vieții noastre, și ca viața să câștige un rost ideal. Dela pământul acesta, înfrânt cu atâtea greutăți și răutăți, în care mânat de instinctul lor orb, se svârcolesc râmile și feluritele dobitoace, trebuie să ne ridicăm gândurile spre un ideal, care e mai presus de mizeriile zilnice și la care dintre toate vistățile numai singur omul se poate avânta, — omul pe care Dumnezeu

numai, «cu puțin mai prejos de îngeri l-a făcut». Rămânerea în întunec a grosului omenimii nu e numai o pagubă, ci e și un păcat în contra lui Dumnezeu, care cerându-ne, ni-a dat și o problemă de deslegat, aceea cuprinsă în cuvintele Mântuitorului: «*fiți desevășiți*». E o datorie creștinească deci, a cărei călcare e o călcare a poruncii dumnezeiești, aceea de a năzui spre desăvârșirea morală și intelectuală a tuturor, desăvârșire, pe care de atâtea vreme o trîmbiță învățații lumii acesteia și conducătorii datinelor popoarelor.

Unul din mijloacele cari ne pot duce la stadiul de înaintare demn de ființa omenească, e și cartea. Ea are de scop să împărtășească tuturor gândurile mari, sfaturile înțelepte și învățăturile folositoare ale învățătorilor și ale aleșilor. Când aceste gânduri și sfaturi izvorite din înțelepciunea acelorora, pe cari Dumnezeu i-a înzestrat cu mii mulți talanți, vor ajunge proprietatea tuturor, când în locul prejudețiilor greșite, a învățăturilor rele și ale întunecului va păși lumina, omul se va fi apropiat de ținta pe care i-a dat-o creatorul său și ei nu va simți ca o greutate lumea aceasta plină de necazuri, ci ca o fericire, și în același timp ca o problemă, la deslegarea căreia trebuie să lucrăm cu toții cu înțelepciune și cu răbdare.

Astăzi nu mai sântem în situația nefavorabilă în care au trăit strămoșii noștri, cari chiar dacă ar fi voit să-și îmbogățească sufletul cu comorile depuse în cărți de oameni cei mai luminați, n'ar fi avut posibilitatea de a o și face aceasta. Mai demult cărțile erau puține și scumpe, iar strămoșii noștri nu prea știau carte, — astăzi cu ajutorul școlii, cei mai mulți au ajuns să cunoască taina cetitului, iar cărțile sânt mai multe la număr, mai bune și mai ieftine. Astăzi, când în toate ramurile vieții domnește o scumpete cu totul exagerată, un singur domeniu a rămas de o ieftinătate fabuloasă și anume acela al literaturii. Cărțile noastre, mai ales cele de popularizare,

sânt în adevăr atât de ieftine, încât mai ieftane nu se pot întâlni de nici un alt popor, fie el cât de înaintat. Rămâne numai ca să ni le procurăm și să sorbim din ele învățăturile folositoare minții și sufletului.

Iată acum că și «*Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român*», în bunul ei gând de a răspândi cu ajutorul cărții lumina în popor, a hotărît să dea tuturor membrilor ei unsprezece cărți în fiecare an, fără nici o plată. Asta e un lucru dintre cele mai mari ale vremurilor noastre și de aceea nu întârzîm de a vă face cunoscut, îndemnându-vă să stăruiti ca buna intențiune a Asociațiunii să fie spre cel mai mare bine al poporului. Asociațiunea nu umblă să-și facă, prin aceasta sieși bine, ci să facă poporului acel mare bine de a l'înviora și întări sufleteste.

După cum vedeți din *Apelul* alăturat la acest circular, Asociațiunea pe care a întemeiat-o marele binefăcător al bisericii noastre, mitropolitul Andrei Șaguna, și care a lucrat de o jumătate de veac cu frumoase izbânzi pentru cultura neamului românesc, a luat inițiativa ca începând cu anul 1911 să adune în jurul său pe toți Românii din această țară, dându-le cele mai sigure mijloace de cultivare: cărți bune și ieftine în fiecare lună.

Aceste cărți se adresează tuturor păturilor noastre sociale și tuturor vârstelor. Ele pot fi cetite cu același folos de cătră preoți și învățători, advocați, medici și meseriași ca și de cătră țărani și muncitori, precum și de femei și unele din ele și de copii.

Fiind convinși de marea însemnătate a pătrunderii cărții în popor punându-ni-se la dispoziție din partea on. Comitet Central al Asociațiunii un număr mai mare de apeluri, trimitem în fiecare sat locuit de credincioși de ai noștri câte un astfel de apel, însărcinând preoțimea și învățătorimea noastră să aducă la cunoștința poporului lucrurile frumoase pe cari le-a făcut până acum pentru poporul nostru Asociațiunea

discuții literare. Ești fericit dacă dai de câteva soluții plausible pentru tine. Le comunică și altora, ca să-ți convingi despre elocvența lor. Ai dreptul la aceasta.

Dar — fă restricția cuvenită. Pe altul poate că-l jignești susținând teoria ta cu o îndrăzneală de echilibrat. Și, mai cu seamă, dacă vii să-mi debitezi ideile tale la o serată aranjată în onoarea unui scriitor preamărit nu numai de un neam, ci de multe alte neamuri, săvârșești o lipsă de tact — dacă nu mai mult — pângărind amintirea scriitorului mort.

Că ai păreri contrare — poți să le ai, poți să-ți le motivezi chiar; n'o fă însă cu prețul acesta.

Și tocmai la Schiller! La Schiller, care a fost spiritul protector al atâtor generații sănătoase de Germani, pe umerii căruia s'a ridicat și se mai ridică și astăzi instrucțiunea estetică a școalelor.

Că e ceva anticvat în patosul lui — poate forma obiect de discuție. Că eroii săi idealizați nu mai corespund recerințelor dramatice moderne — iară se poate desbate. Dar găsiți atâtea putere de concretizare la poezii moderni? Atâtea seriozitate elică? Acest «*Moraltrompeter von Säckingen*», (gornist de morală din Säckingen) cum l-a numit Nietzsche — căci și Nietzsche a isbit în el, dar nu la solemnități ca cele din 10 Noiembrie — acest Schiller, care s'a sbuciumat o viață în

treagă să ajungă culmea artei dramatice, împreunând armonia caracterelor cu măsura versului, cu idealismul etic, cu cursul ditirambic al vorbirii, s'a apropiat tot mai mult și mai mult de punctul de vedere al dramei antice. Iarși o chestiune de discutat, dacă a fost justă sau nu pășirea aceasta, dar totuși, totdeauna, e a se lua în vedere, că omul acesta a *muncit* dându-și tot ce avea mai bun din sufletul său, ca să-și ajungă idealul.

Spiritul de froniă al lui Eulenberg nu e unic, după cum am spus. În Franța se întâmplă astfel cu Corneille, cu Racine și cu alții. Nu de mult a vorbit un scriitor, *Fauchois*, că aceiași lipsă de respect față de Racine, pe scena teatrului Odeon, înainte de reprezentația «*Iphigeniei*».

Ușor să dai din umeri și să ridicuizezi importanța altora! Greșeli găsești și la cei mari.

Doamna de *Stael* a scris o pagină minunată în privința aceasta. Deși recunoaște că Schiller are în dramele din tinerețe unele scene, unele pasagii respingătoare, urmează, după ce a analizat «*Hoții*» și «*Don Carlos*», în opera sa «*Despre Germania*»: Scriitori foarte mediocri pot găsi la Shakespeare, Goethe, Schiller greșeli împotriva bunului simț; în timp ce cauți cu tot dinadinsul numai lucrurile greșite din operele de artă și dai la o parte ce nu ți-se potrivește, e foarte ușoară munca ta: «*ceace nu poate însă*

nici să dea, nici să ia critica, este *geniul și talentul*; acestea două trebuiescenerate, unde le găsești, chiar și de ar fi întunecate razele lor de cățiva nori». Nu numai să nu bați în palme de bucurie dacă observi răfăcirile genurilor, ci să te cuprindă durerea la gândul, că moștenirea lor dela neamul omenească și aspirațiile lor la glorie, cari il fac mândri, le micșorează genialitatea. «*Spiritul protector, ar trebui să verse o lacrimă pe lipsurile unei opere frumoase, ca peste greșelile unei vieți nobile, pentruca să șteargă amintirea amânduror imperfecțiuni*». Aceasta e părerea dnei de *Stael*.

Vorbe de aur, cari îți insuflă respect și cari ar trebui să le avem mai des înaintea ochilor.

Mai cu seamă la Schiller. El a fost un geniu bun al neamului său. Cât l-au iubit și venerat contemporanii se poate vedea dintr'un episod caracteristic.

«*Fecioara dela Orleans*» a terminat-o în 1800. Peste 3 ani avea să moară. Boala îl rodea deja la inimă, o boală nemiloasă — oftica. Ce sfârșiri, aproape supraomenești, a îndeplinit Schiller, ca să scrie! Câte mizerii pecuniare n'a îndurat! Dar în sfârșit, dăduse «*acest roșcovan*» opere, cari aveau să rămână pentru vecii-vecilor. În toamna anului 1801, întorcându-se din Dresda, s'a oprit Schiller în Lipsca și a luat parte la o reprezentație a «*Fecioarei*», în «*teatrul cel vechi*»

Telefon nr. 467.

=KARDOS GYULA=

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár Gyá. város Háromkirály ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe «*landaner*» cu preț. moderate.

precum și pe acelea pe cari e hotărâtă a le face acum și îndemnându-l ca, în *folosul său*, să se înscrie membru al acestei societăți, care în schimbul taxei de membru ajutor (2 cor.) îi dă un număr de cărți cum, cu greu se va mai găsi vr'o societate să dea membrilor săi. Spunându-li se acestea să li se arate totodată că și dorința noastră, înainte stărilor bisericești, e ca poporul să asculte acest glas și să se apropie de cei ce-i vreau binele și să-l lumineze.

În această direcție preotul și învățătorul local trebuie să lucreze mână în mână. Din acest motiv însărcinăm atât pe preot cât și pe învățător, iar acolo unde sânt mai mulți preoți și mai mulți învățători îi însărcinăm de asemenea pe toți, ca să-și facă relativ la acest lucru, un plan de acțiune unitar, lucrând împreună atât pentru luminarea poporului cu privire la scopurile Asociațiunii, cu privire la membrii ei (insistând și asupra momentului că pentru fiecare Român nu e numai o datorie, ci și o fală a fi membru al Asociațiunii), și cu privire la însemnătatea cărții, cât și cu privire la strângerea de membri pe seama Asociațiunii. Sântem convinși că acolo, unde conducătorii poporului își vor face în acest sens datorie cu stăruința, poporul se va îmbulzi ca să se înscrie la Asociațiune. Numărul membrilor făcuți în urma acestui apel va fi o dovadă despre hărnicia sau neglijența și nepriceperea preotului și a învățătorului.

Despre ceea ce ați făcut în direcțiunea aceasta veți avea să dați seamă în conferințele preoțești și învățătoarești din anul viitor. Aceasta va fi un punct din »Darea de seamă despre activitatea extrabisericească și extrascolară în ultimul an« și de aceea vă atragem cu toată seriozitatea luarea aminte asupra acestui lucru. Socotim, că trebuie să se incheie odată cu epoca întunecului și să intrăm în fine în împărțirea luminei după care de atâta vreme însătoșează cei buni și la care trebuiesc atrași toți cei mulți și rămași în urmă».

de acum, nnde mergea des și tânărul Goethe. Ca un fulger s'a răspândit vestea sosirii lui Schiller. După reprezentăția, care a secerat a-plause furtunoase, întreg publicul s'a adunat în fața teatrului. Avea să treacă Schiller. Toți și-au descoperit capetele. O tăcere solemnă. În mijlocul mulțimei, care privea cu evlavie la Schiller, când trecea, se afla și o mamă cu un copilăș. Mama a luat copilul de mână, l'a îndemnat să meargă înainte și i-a spus solemn, cu ochii țintă la scriitorul iubit: »Uite dragă! Să îți minte: Asta e Schiller!«

A fost un fior de entuziasm în toate inimile. Mama dădea expresia simțimentelor de cari erau cuprinși toți. Voia să zică copilului: »Odată și odată să-ți aduci și tu aminte că ai avut marele noroc să dai cu ochii de Schiller!«

Mai e de lipsă un comentariu?

Ce poate o vorbire a unui Euleberg, față de simțământul de care e cuprins cetitorul și spectatorul dela teatru, cetind sau auzind operele lui Schiller!

Lipsca, Noemvrie.

Scrisoare din Brașov.

— 15 Nov. 1910.

Ca cetitor al Dvoastră, găsesc, Domnule Redactor al »Tribunei«, că sânteti din cale afară prea circumspect, când treceți cu vederea un centru cultural ca al nostru. Căci din mila lui Dumnezeu avem și noi subiecte vrednice de rubricile dvoastre variate. Ne avem trebușoarele locale, alegerile de protopop, budgetul școlii Nicolae și felurite reforme în perspectivă. Iar odată ce »Tribuna« a admis sistemul, ca în coloanele ei să dea o iconă a stărilor sociale din toate centrele și centrușoarele noastre românești, ca să ne cunoaștem mai bine oamenii și trebușoarele, ea n'ar trebui să neglijeze nici materialul prețios dela noi, căci dela gazeta noastră locală zădarnic am aștepta să ne satisfacă în această privință.

Acum, dacă dvoastră nu vă supărați și nu aveți un mal bun corespondent ca mine, lată, mă ofer cu plăcere să mă constituie drept »Tâmpel« și să vă relatez din an în Paști despre »micile socoteli« dela noi, — căci de mari socoteli nu sântem tocmai capabili.

Cuvântul »micile socoteli«, pe cum știți nu mi aparține. El este invenția »Gazetei Transilvaniei« și este adresat »Tribunei«, cu vădita intenție de a se răfu cu dânsa. Căci trebuie să știți că »Gazeta« noastră este hotărâtă să nu mai tacă. E vorba ca ea să se reorganizeze, să bea, cum s'ar zice, din leacurile de întinerire și să ajungă proprietatea unor acționari localnici. Capitalul este aproape adunat și simpaticul Samurache li se și fac indicațiuni gentile, că în viitor n'are să mi fie d-sa exponentul intelectual al monitorului brașovean, căci va fi înlocuit prin un condei mai de încredere, — ceace nu ne vine a crede că vor găsi.

Platforma »Gazetei« viitoare va fi, cum se afirmă o înverșunare și o pornire violentă în contra »Tribunei«, de oarece aceasta a lăsat în timpul din urmă să se răspândească un fel de păreri libere, cari au mai stârnit din somnul liniștit atâtea morțiaciuni și ne au dat să cunoaștem câteva piederi esențiale ale stărei noastre de dezagregare. Pentru »Gazeta Transilvaniei«, care de ani de zile nu este decât o literă moartă zilnică, firește că o critică justă a situației, o desvălire onestă și francă a durerilor noastre de conducere, nu putea fi convingătoare și este mai mult o spalmă. În consecință ea, cu puținul intelect din jurul ei, nici nu poate înțelege, că un limbaj mai explicit ar fi singura măsură justă și salutară în privința stărei de decrepitudine politică spre care pășim.

Am văzut că »Gazeta« s'a început activitatea în această privință în privința »Tribunei«. În unul din numerele din urmă, ea numește »ponegrire« și operă de »hienă« ceace s'a vorbit despre ailitudinea ei mașinală din trecut. Adecă cum? Nu este pentru ori cine un secret public, că »Gazeta« vegetează de mult, ca cea mai obosită și mai stearpă în idei de inițiativă, din toate publicațiunile noastre zilnice? Și nu este mai puțin adevărat, că strălucitele condeie ale profesorilor noștri nu s'au prea îmbulzit nici odată prea mult în coloanele ei, nici măcar la partea culturală și că pentru un centru cultural ca Brașovul, cu atâtea instituțiuni și atâtea capete de carte, apariția unui organ de socoteli așa de mărunte putea fi luat chiar drept o umilire?!...

Dar să lăsați »Gazeta«! De expectorările ei băbești să nu vă tulburați. Lăsați să-și arunce înzi întâi hrina de cerșetorie din poveste și să se înolască mai întâi! Căci dacă atunci va relua discuția cu lealitate și cu o logică normală, fără să se creadă persecutată și împilată pe nedrept, fără să se socotiască și calomniată, nu veți face rău să l'arapundeți. Datoria zliarelor noastre este de a se lămuri reciproc, de a studia, de conștientiza, fără a-și pierde cumpătul, ori ce chestiune de ordin public. Și cum stau astăzi trebile, nu numai la noi în Brașov, dar pretutindeni, problema refacerii spiritului public se impune ca actuală.

Stam mai zilele trecute la »Căsină« și vorbeam de două chestiuni la ordinea zilei. Insistam asupra calității lor viitorului nostru protopop, ale părintelui Dr. Saftu și relevam raporturile dintre zliarele noastre. Este într'adevăr dovedit, că zliarele noastre nu și-au făcut în trecut datoria, ca oamenii de seamă ai viziunii noastre publice să fie îndeajuns cunoscuți și fie care pus la locul său. Cine de pildă știe câtă energie, câtă cultură și ce spirit

distins se ascunde în persoana d-lui Saftu? Un tip inferior ca Vecerdeea are desigur o mal mare reputație, ca acest preot, care a ilustrat două catedre profesoriale și este unul din cei mai luminoși eugetători ai preoției noastre. Iată o direcție în care zliarele noastre ar trebui să stăruiască în viitor: să albă talentul de a remarcă și a susține numai personalitățile vrednice de situații și să înceteze odată cu sprijinirea și umflarea atâtor zel falși, atâtor fatiși, creați prin zgomot ostentativ în jurul lor. »Gazeta« ar putea mai bine să și vază de ce se petrece la ea acasă, în loc de a țipa și a tremura la întâia observare a »Tribunei«.

Dar voi mai reveni. d-le redactor!

Schelanul.

Noul președinte al Comunității de avere.

Luni s'a ținut în Caransebeș în mijlocul unui interes colosal, alegerea de președinte al Comunității de avere, în locul atotputernicului de până eri Constantin Burdia, pentru care ziua aceasta înseamnă începutul sfârșitului spre care se precipită.

Alegerea a căzut de astădată asupra unui em de valoare, de care întreaga obște românească leagă mari nădejdi, asupra dlui *Patriciu Drăgălina*, fost profesor și director al institutului pedagogic din Caransebeș, pe vremuri fost vicepreședinte al Comunității de avere, de unde l'a scos însă era nefastă a lui Burdia, care dușmănia din instinct tot ce era de cinste și omenie.

În discursul său inaugural, rostit după alegere, noul președinte a spus că își va da silința să curețe scaunul președințial de bălăriile crescute sub înaintașul său, să aducă regulă în administrarea averii grănicerilor. Misiunea nu va fi în nici un caz ușoară, pentru că timp de atâta vreme de când omul acela fără scrupule a ținut acolo cârma, au trebuit să se îngrămădească într'adevăr multe bălării, cum a zis d-sa. Dar nime nu putea oferi mai multe garanțe în privința așanării lucrurilor ca și dl Drăgălina.

După deslegarea atât de norocoasă a frământărilor bisericești, apucă de acum și cealaltă mare instituțiune din graniță, Comunitatea de avere, pe calea regenerării și a consolidării.

Să nădăjduim că cu ziua de Luni se încheie epoca rușinoasă care a făcut în anii din urmă proverbial Caransebeșul, și începe era noua de înflorire și progres.

Despre decursul alegerii »Drapelul« publică următorul raport:

Caransebeș, 28 Noemvrie.

O lume imensă s'a adunat la Caransebeș. În sală se admitea public numai cu bilete. Mulțimea aștepta afară.

Adunarea a fost prezidată de părintele *Magdescu*, ca delegat al comitetului. Din partea guvernului era de față dl Dr. Z. *Medve* ca comisar.

Președintele *Magdescu* aduce la cunoștință abdicarea lui Burdia, »din cauză de morbo« (strigăte batjocoritoare) și dă cetire raportului comitetului, care ia act cu »părere de rău« de această abdicare. (Proteste energice).

Urmând alegerea se aclamă cu mare însuflețire prezident dl *Patriciu Drăgălina*, care făcându-și apariția, este primit cu aplauze și ovațiuni.

Luând locul prezidial își rostește dl *P. Drăgălina* discursul inaugural, punând în vedere curățirea scaunului prezidial de spinii p'antați de antecesorul său și o corectă chivernisire a averii

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

poarelor de altă limbă, ar putea învăța mult dela politica dusă de România în Dobrogea. Mai bine de o mie de ani s'au dat atacuri peste atacuri, s'au creat legi peste legi în contra noastră în Ungaria. Ni s'au călcat drepturile firești ale limbii. În trecut am fost tratați ca niște animale sălbatice. Astăzi pentru cei mai îndrăzneți dintre noi sânt procurorii, jurații și temnițele. Dar cari sânt cuceririle, pe cari ideea maghiarismului le-a făcut printre noi? Cei câțiva renegați, cari s'au pretat la odiosul rol de coadă de topor? Cei câțiva vînduți, cari au făcut pe patrioții maghiari de dragul foloaselor pe cari li le oferea tradarea de neam? O mie de ani n'au putut să ne distrugă, n'au putut să ne maghiarizeze nici pe noi, nici pe ceilalți nemaghiari. O mie de ani de violențe n'au putut face nici pe departe ceea ce a făcut în Dobrogea politica de pace și de dreptate a tinărului stat Român în treizeci și doi de ani. Și politicianii unguri ar trebui să se gândească la acest fapt.

Ei da, ideea românismului a făcut progrese. Pentru că cei cărora li s'a încredințat să facă dreptate, au făcut dreptate și nu s'au gândit la falsificarea sufletelor, cei cărora li s'a încredințat luminarea poporului au răspândit lumină și nu s'au gândit la fabricarea de Români. Dragostea și simpatia față de tot ce e românesc a venit în sufletele străinilor atunci când au văzut favorurile, când au văzut scutul ce li i întinde această idee. De ce vederi sânt conduși învățătorii români se vede din următorul manifest apărut zilele acestea: »Să ne facem datoria cu entuziasm în clasă, așa ca școala să fie în tot real localul de lumină și educație sănătoasă a sateanu ui, centrul de atracție, care să-i dea busole de conducere în societate. Să-i luminăm, să-i dumerim asupra tuturor drepturilor și datorită lor cetățenești în statul român.

Să rămânăm din belșug și cu lacrimi printre ei spiritul de soli taritate și să-i urmărim cu covârșitoarea armă de luptă pe ori ce teren al cooperării. Să-i sprijinim în toate împrejurările, când ei sânt nedreptățiți. Și pentru a le face toate acestea, nu-i nevoie nici de dat ochii peste cap, nici de fraze umflate și sforăit are. Muncă, vorbă stăruitoare, cont nuă, fără clopoțel și trimbițe. Ne trebuie fapte, prin cari să dovedim că tot ce zicem, facem în același timp. Așa vorbesc cere dascălii unguri trimși să samene lumina, să samene dragostea de ideea maghiarismului printre neamurile nemaghiare? Nu. Și de aceea maghiarizarea n'a progresat și nu va progresa. Căci în toată atitudinea reprezentanților acestei idei nu găsești misiunea ce să te atragă, misiunea ce ar putea deștepta în suflete sentimentul curat al recunoștinței.

Moartea marelui scriitor rus Tolstoi a amintit bătrânilor de zilele, în cari apostolul de mai târziu, pe atunci, tinăr ofițer, a petrecut în România. Tolstoi vorbește în memoriile sale despre aceste zile. Se știe că la 1851 Tolstoi pleacă în Caucaz, unde se înrolează ca ofițer. De aici pleacă în anul 1854 cu troleile dela Dunăre și la 14 Martie ajunge în București, de unde se duce cu o baterie la Oltenița și de acolo la Silistra. Vorbind despre capitala României, Tolstoi nu pare tocmai însuflețit. Poate unde nu-l lega nimica de acest pământ, unde pe vremea aceea se agitau atâtea idei mari, unde se punea la cale cea mai însemnată eveniment din viața poporului român: Unirea celor două principate. Tinărul ofițer, care ducea adeseori nevoie de bani, se plânge că viața la București e prea scumpă în comparație cu alte orașe pe cari le cunoștea.

Tot în aceste memorii vorbește de drumul ce l'a făcut la întoarcere dela Oltenița, unde s'a dat acea luptă despre care bătrânii ne-au păstrat căntecul cântat cu atâtea creștinească duioșie:

Dela Oltenița
Patru mil de morți
Tot muscaii de viață
Bat la rai în porți

până la Sculeni trecând prin Tecuci, Birlad și Iași. Descrierea acestei călătorii este foarte scurtă, având forma unui itinerar. Ici colo câte o observare făcută de scriitor după impresiile cel mai rămaseră târziu, când s'a apucat să și scrie memoriile. La Iași sânt bătrânii, cari își amintesc de vialul ofițer, care mai târziu a devenit ceea ce a fost Leo Toistol. *Correspondent.*

Scrisoare din Câmpie.

— Circulara dela Blaj. — Câteva pilde. —

Blaj, 30 Noembrie.

Nu voi să dau sfaturi nimănui, nici nu sânt chemat pentru aceasta. Dar mi se va ierta, da a voi zice, că zău nu stăm bine pe Câmpie. Se poate vedea aceasta și din »Circulara« dela Blaj Nr. 8282—1911. Acum subprefectul din comitatul Clujului, după ce a văzut, că dispozițiunile organelor administrative, în ce privește măsurile de apărare în contra boalelor contagioase au rămas fără nici un rezultat, adresează Consistoriului arhiepiscopesc o rugare, în care spune, că »poporul din acest ținut «Comitatul Cluj — pe Câmpie) e tare rămas în cultură; nu vrea să înțelegă primăria boalelor contagioase și astfel nu pune în practică nici celea mai elementare mijloace de apărare».

În urma acestei veneratului Consistor, cere preoților și învățătorilor:

1. Să premergă cu exemplul lor întru păzirea curățeniei și folosirea mijloacelor de apărare.
2. Să folosească toată ocaziunea binvenită, pentru a explica poporului urmerile dezasturoase ale acestor boale, cari seceră sute și mii de vieți.
3. Să îndemne poporul, ca să păzească curățenia în casă, în curte și pretutindenea; să păzească ordinațiunile și să urmeze poveștile de apărare, date de organele administrative în folosul tuturor. Pentru că nu-i dar mai scump ca și sărăcia.

»Tot din scrisoarea amintită mai sus — zice acest circular — aflăm, cu multă amărăciune sufletească, cum că alcoolismul la dimensiuni tot mai mari — cu deosebire în satele și între locuitorii de pe Câmpie; unde zi de zi tot mai mulți cad jertă acestui păcat, acestei boale, care împușcă în mod înfrigorant și numărul tuberculoșilor și al familiilor nefricite».

»De altă parte ne vine știrea că în unele com. ne, tot de pe Câmpie, copii de școală, acum de 2—3 ani de zile nu se bucură de foloasele școlii, nu capătă nici o instrucțiune, fiindcă nu cercetează nici o școală».

Ce dureros poate să fie, că un străin, trebuie să vină, să constate toate acestea despre Câmpie și în deosebi despre poporul românesc — căci altcum n'ar fi scris Consistoriului dela Blaj! Și ce cuvinte pline de jale, dar să mă credeți, și adevărate cuprindă acest circular! Și care va afla răsuneții cuvenit?

Iar școlile? În puține locuri se mai susțin. Cu nosă un tract protopopesc, în care abia a treia parte din școli mai poate să existe. Celelalte sunt închise. În multe comune nu sunt deloc. Am trecut o dată printre o comună de pe Câmpie. Să ținea clar adunare pentru susținerea școlii și frunțașii din comună n'au voit să lea parte la adunare. »Doar și așa le vom pierde toate școlile» — ziceau ei. Și școala s'a pierdut Baeti!, sunt acum doi ani, de când trebuie să meargă la școală ungurească. Învățătorul de aici însă nu știe un cuvânt românesc, așa dar nici nu se poate înțelege cu băieții. Și de fapt îi și lasă fără nici o învățătură. Așa că deși umblă de doi ani la acea școală, băieții nu știu să scrie o slovă!

Într'alt loc auziam, că însuși preotul a îndemnat pe oameni să-și înscrie copiii la școala ungurească, deși au frumoasă școală românească și vor mai fi încă și alte cazuri. Dar să trecem

Ar fi foarte de dorit, ca la primăvară cu ocaziunea examenelor cel puțin, să se esmită dela Blaj pentru fiecare tract protopopesc de pe câmpie, câte un delegat, care să cerceteze fiecare comună și fiecare școală și biserică. Și convingându se despre starea lor și împrejurările între cari se află poporul să facă un raport amănunțit și să prescrie și un leac pentru sanarea răului. S'ar ajeta cel puțin prin așa că ar leși la iveală străduința bună a unora și desinteresul și gândurile rele ale altora. *Ioan Câmplan.*

Din străinătate.

Compania electorala engleză. Cu două zile înainte s'a publicat disolvarea parlamentului și săptămâna viitoare vor începe alegerile pentru noul parlament care e convocat pe 31 Ianuarie 1910.

Cele două partide mari, conservatorii și liberalii desfașoară cea mai mare energie și întreaga lume politică urmărește noua companie electorala cu cea mai mare atențiune, fiindcă rezultatul ei va fi hotărîtor pentru viitorul imperiului britanic.

Noul parlament nu va fi chemat să rezolve numai chestiunea raportului dintre Camera deputațiilor și Camera lorzilor (veto bill) ci va avea să se ocupe și cu chestiunea autonomiei Irlandei. Guvernul liberal, pentru a obține sprijinul Irlandezilor, a promis această autonomie ai cărei dușmani neîmpăcați sânt chiar Lorzii. Irlandezii, sprijinind liberalii împotriva lorzilor, luptă deci împotriva dușmanilor revendicărilor lor juste.

Lorzii profită de această alianță dintre liberali și Irlandezi pentru a reinvia vechile pisme ale Englezilor împotriva autonomiștilor Irlandezi.

Balfour, șeful conservatorilor din Camera deputațiilor, într'o întrunire publică care a avut loc ieri, a atacat guvernul cu cea mai mare violență, spunând că în lupta aceasta veto-bill e numai pretext. Guvernul vrea să împlinescă dorințele Irlandezilor și ale socialistilor. Guvernul joacă numai comedia! Sânt simple păpușe în mâinile dușmanilor Englezilor.

Fostul ministru conservator Long a declarat în numele unioniștilor irlandezi că lor nu le trebuie autonomia Irlandei, iar dacă totuș se va decreta, ei nu vor recunoaște parlamentul irlandez și nu vor plăti dările votate de el.

La atacurile aceste a răspuns în aceiași zi, înaintea alegătorilor săi, ministrul-președinte Asquith, protestând împotriva acuzelor că guvernul ar fi o unealtă în mâinile lui Redmond, șeful Irlandezilor.

»A sosit vremea, a zis Asquith, ca țara să și spună verdictul în acest conflict cu camera Lorzilor, cari au stat și stau mereu în calea tuturor reformelor și a progresului».

În campania aceasta s'au amestecat din nou și sufragetele cu cererea dreptului de votare pe seama femeilor. Ajutate de snobul de rind, plătit fără îndoială de Lorzi, ele au insultat din nou pe ministrul de

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Szekely și Rétzi
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte excedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mireasa.

interne Churchill, când se întorcea dela o întrunire publică. Churchill a fost scuipat și bătut cu noroi. Poliția a arestat sufragetele mai violente.

Sarcinile militare ale Triplei-Alianțe.

Cunoscutul scriitor militar, colonelul german Gädke publică în «Berliner Tagblatt» un studiu despre situația militară a triplei austro-italo-germane și zice: Până când politica europeană se învârtă în jurul celor doi poli ai triplei și al dublei alianțe întărite cu adesiunea Angliei, interesul nostru superior e de a ne menține militrește pe un nivel cât se poate de înalt, pentru ca grupul de la noi să nu ne poată deveni pericolos prin necumpânirea forțelor lui. Pentru moment echilibrul armat între cele două grupuri nu pare slab, și aceasta grație înarmării celei mai noi, Germania atât pe mare cât și pe uscat. Sarcina cea mai mare a alianței o poartă Germania.

Astfel, pe când finanțele noastre s'au desordonat din cauza cheltuielilor exagerate cu înarmarea noastră, Austro-Ungaria și Italia și-au menajat finanțele lor.

Spre a ne convinge despre aceasta, n'avem decât să facem o comparație. Austria are o suprafață de 675.500 de kilometri pătrați și o populație de 50 și jumătate milioane locuitori; armata ei e de 379.000 (înțelegând și flota). Cheltuielile ei sunt de 459 milioane de mărci.

Italia are o suprafață de 286.700 kilometri pătrați; populația ei de 35 milioane de locuitori; flota și armata ei numără 256.000 soldați, bugetul ei de război e de 368 milioane de mărci.

Totalul acestor două puteri e de 962.000 kilometri pătrați cu 85 și jum. milioane locuitori; armata și flota 635.000 soldați, bugetele 827 de milioane mărci.

Trecem acum la Germania. Ea are o întindere teritorială inferioară Austro-Ungariei: 541.000; populația ei e de 65 milioane de locuitori, iar armata și marina ei de 653.000 de soldați; bugetul de război e de 1350 de milioane.

Inegalitatea împărțirii sarcinilor în tripla-alianță sare în ochi. De cap de locuitor vin în calcul mediu în Italia și Austro-Ungaria abia 10 mărci, pe când în Germania 21 de mărci. Dacă cele două aliate ar coresponde cu înarmarea lor potrivit numărului populației lor, atunci ele ar trebui să aibă o armată de 855.000.

Din nenorocire, continuă colonelul Gädke, există în Germania oameni, cari susțin că așa e regulă, ca numai Germania să fie cea mai tare în grupul de trei, spre a putea preîntâmpina orice combinație a celorlalte Puteri. Dar oamenii aceștia sunt huni de înhiși în balamuc, căci amenințază poporul și duc la o pierdere sigură forțele economice ale națiunii. Militarismul german nu pricepe că finanțele bine ordonate, sunt tot atât de prețioase ca și o înarmare completă.

În grupul celorlalte de State europene, sarcinile militare sânt mai bine împărțite. Anglia, Franța și Rusia par să s'au întocmit după proverbul: «Fiecare pentru sine, Dumnezeu pentru toți». Pe când aliații noștri și-au pus speranțele lor nu mai în noi. Și dacă în timpul din urmă Italia și Austro-Ungaria au urcat puțin bugetele lor de război, n'au făcut aceasta de dragul nostru, ci pentru că nu prea au mare încredere reciprocă. Așa dar, pe cât se înarmează ele, scopul ascuns cel urmăresc e o înarmare nu pentru noi, ci în contra lor. Ziarul militar «La Preparazione», o foaie foarte respectabilă, ce s'a înfuriat anume în contra Austro-Ungariei, scrie cu ocaziunea intrării de arme între armata de uscat și marină: «In această ceremonie se afirmă, mai presus de toate, pe lângă poezia marțială a actului idealului națiunii, ce ne dirije privirile spre Orient, spre câmpul soarelui desd nărilor sale» (In questo ce-

remonle si afferma, soprattutto, nella poesia marziale degli atti l'ideale della nazione, chegido dei suoi destini).

Trebuie să recunoaștem că Italia fără îndoială a făcut mai mult pentru complectarea forțelor sale militare, decât Austro-Ungaria, și afară de aceasta e și într-o poziție strategico-politică mai bună decât Austro-Ungaria. Ministrul de război austriac are o idee clară despre situația aceasta, probă este că în del gațiuni ministru de război a cerut mijloacele pentru înarmarea dublei monarhii, deoarece trebuie să fie pregătită la o luptă cu mai multe frontiere.

Ziarul militar austriac «Dänzer's Armee Zeitung» are un limbaj tot atât de anti-latinesc ca și «Preparazione» în contra Austro-Ungariei.

În Germania sânt oameni cari neconțin vorbesc despre situația amenințată a patriei noastre. Adevărul este că Austro-Ungaria e cu mult mai periclitată, și bărbății ei conducători trebuie să aibă grijă de-a nu fi surprinși nepregătiți. Recomandățiunea aceasta nu e inutilă, deoarece e un fapt pe cât de real, pe atât și de regretabil, că Austro-Ungaria nu e pregătită, că armata ei «se ofilește», cum a spus ministrul de război în Delegațiile din 1908. Ceeace o salvează pe armata austro-ungară, zice colonelul Gädke, e excelența ei corp ofițeresc, în color numărul ei este mic iar organizația plină de lacune.

»S-a.

INFORMATIUNI.

A R A D, 30 Noembrie n. 1910.

— **Losurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** Se știe, că Reuniunea Femeilor Române din Arad aranjază, pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete, o loterie de obiecte, a cărei tragere va fi în primăvară. O mie de obiecte de preț, în mare parte lucruri de mână țărănești, dar și alte obiecte de de valoare vor forma câștigurile.

Comitetul Reuniunii azi a pus în vânzare losurile.

S'au depus losuri la »Librăria »Tribunei«, la »Librăria Dieckman«, la institutul »Victoria«, la școala de fete din strada Deák Ferencz precum și la toate Doamnele din comitet.

Comitetul Reuniunii, aplează la toți, căroro le zace la inimă chestia școlii de fete din Arad să cumpere și să facă propagandă pentru desfacerea losurilor, cari pe lângă mângâierea de-a fi făcut o jertfă pentru un scop atât de nobil, oferă și șansele unor câștiguri frumoase și de valoare.

Prețul unui los 1 cor.

— **Dela cei ce sufăr.** În temnița de stat din Vaș este de prezent singurul locatar dl. *Casiu Maniu*. Dânsul va părăsi temnița la începutul lui Decembrie, împlinindu-i-se anul de pedeapsă. Dorim a-l vedea sănătos în mijlocul nostru.

În Seghedin, afară de dl Victor *Braniste*, se mai află acum în temnița de stat un osândit. Zilele aceste a sosit acolo țărânul Petru *Petrojan*, osândit la trei săptămâni. El este din comuna Cresuia lângă Beiuș, este, după cum ni se scrie, un om vrednic și are parte de temniță, pentru agitație.

— **Membrii fondator al bisericii ort. rom. din Vârșeț s'a înscris distincul**

căpitan *Gavrilă Mihalov* din Vârșeț solvind suma de 500 cor.

Această faptă nobilă se laudă de sine.

— **Nou avocat român.** Dl Dr. Alexandru Morar, fiu al orașului nostru, a făcut la 25 Noembrie n. cenzura de avocat în Mureș Oșorhei.

Felicitările noastre.

— **Un nou proverb actual.** Un cetitor ne roagă să publicăm următorul proverb de cea mai arzătoare actualitate-

»Spune-mi care gazetă te laudă și o să-ți spun ce calitate... potrivite ai«.

— **»Jefuirea« dela Buștenari — o inscenare.** Din Câmpina nu-se comunică amănunte senzaționale despre jefuirea poștei din Buștenari. Ancheta a constatat că »jefuirea« a fost inscenată de însuș dirigintele poștei, Cavia, care a și fost arestat.

Iată amănuntele:

Cu toate cercetările făcute, timp de 3 zile, de către dl procuror Paunescu, nu se putuse da de urma tâlhărilor. Dl procuror a fost ajutat în cercetările de sale de dl căpitan de jandarmi Tuileanu, și de dl Peirescu, șeful poliției din Câmpina, având și o mulțime de agenți secreți.

Aseară dl procuror Paunescu, a plecat la Ploești împreună cu dl Periețeanu, inspector poștal, care s'a întors la București. Astăzi au revenit împreună cu dl Creșeanu, judele instructor al parchetului de Prahova.

Imediat ce au sosit la Câmpina au descis la dl Costache Teodorescu, comerciant și socru dlui C. Cavia, dirigintele poștei din Buștenari. Aci magistrații au făcut o perchezitie. Apoi au plecat spre Buștenari luând cu dânsii și pe dl Costache Teodorescu, spre a continua cercetările cari, de astădată, luaseră altă direcțiune.

Bănueli grave cădeau asupra dlui Cavia, de care se credea că simulat jefuirea spre a putea ascunde o lipsă de bani ce-o avea în casa ofițerului. Ajungând la Buștenari, magistrații au descis la locuința dlui Cavia, unde au început cercetările, căutând să facă pe cel bănuț să mărturisască. Totodată s'a făcut o perchezitie minuțioasă.

S'a găsit revolverul cu care dl Cavia pretindea că a fost amenințat, și un inel pe care susținuse că îl luase tâlharii.

În rele din urmă, dl Cavia a mărturisit că toată jefuirea a fost o inscenare a dânsu, spre a putea acoperi o lipsă de 4646 lei ce-o avea în casa ofițerului, lipsă pe care o ascundea la toate inspectele, falsifiând situația mandatelor poștale.

Soții Cavia au fost arestați și puși sub priză. Se continuă cercetările spre a se putea găsi grupurile furate, și de cari se crede că au fost ascunse.

Manifestații studentești. Din Cracovia se telegrafiază: ieri era să s'inceapă cursurile la universitate profesorul Zimmerman, care fu iese opoziția vară trecută de studentimea liberală în predarea cursului. Rectorul universității însă atunci îl dăse pe mâna autorităților și studenții au fost puși sub acuză.

De astădată studentimea a ocupat întreagă sala de lecții și Zimmerman neputând să intre a reclamat rectorului. Acesta la rindul său a somat studentimea să părăsească sala. Tineretul însă a răspuns că numai atunci va părăsi localul dacă rectorul va retrage acuza de astăvară. Rectorul însă nu voia să știe de nimic și văzând că studentimea nu cedază, a făgăduit că de-i vor numi pe insultatori, va retrage acuza contra tuturor celorlalți.

Manifestanții însă n'au primit nici o condiție și nici nu s'au depărtat din sală.

— **Dela Soc. »Petru Maior«.** Primim următoarele știri: Otorată Redacțiune! Vă rugăm, să binevoiti a publica în ziarul DVoastră următoarea rectificare:

Pentru cumpărare

de

șălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e al lui

SUC. EMMER FERENCZ

Weismayr Ferencz

Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Domnul Vasile Stoica student în litere, a publicat în zărele »Tribuna« și »Telegraful Român« o declarație, care e ținut să o sfârșească exprimându-și »deziluziile« cu cari a fost slăt în cheie primul an petrecut în legăturile Societății noastre. Pentru a se înălțura o rea înțelegere a cuvintelor dsale — după ce dl Stoica a refuzat îndreptarea lor — sântem nevoiți a constata, că »deziluzionarea« dsale, care l'a îndemnat să nu mai între între membrii Societății »Petru Maior«, a fost provocată, după cum se vede din o scrisoare a dsale, adresată nouă, de doamna, ce a ținut de bine Societatea să l-o dea în sețința de încheiere a anului trecut, pentru nesatisfăcătoarea conducere a agendelor secretariate încredințate în acel an dsale. Pentru Societatea »Petru Maior«, cu distincă stimă *Aurel Mager* secretar, *Ionel Pop* președinte.

— **Ecoul morții lui Tolstol.** Din Iasnaia Poliana vine știrea că contesa Sofia Tolstol trage de moarte. În jurul patului ei se află toți copiii. Într'o clipă de luciditate contesa a spus medicului, că în sipetul unde ține rufăria e un plic șgilat în care e închisă o poezie scrisă de Tolstol cu prilejul celei dintâi aniversări a căsătoriei lor. Contesa și-a rugat copiii să nu deschidă plicul acesta decât după moartea ei.

În ce privește operele postume ale lui Tolstol, circula știrea că s'au mai găsit încă trei opere necunoscute întrupate în trei nuvele. Cea dintâi: »Pichon și Malanja« cade în intervalul dintre *Război și Pace* și *Ana Karenina*. Celelalte două poartă titlul: »Nu vă jucați cu focul« și »Moșierul«. Au mai aflat o comedia »Savanții« și un fragment de roman de pe vremea domniei lui Petru cel Mare.

În legătură cu aceasta se anunță că Cerkov, cel mai bun prieten al lui Tolstol, a părăsit subit Poiana, căci fiul cel mai mare al scriitorului i-a adresat o scrisoare deschisă în care l'invinuește că el ar fi îndemnat pe Tolstol să fugă de acasă și-l somează să întrerupă orice legături cu familia.

Roma, 30 Noemvre. O telegramă anunță că Abatele Romulus Muri, înflăcăratul luptător al modernismului a ținut azi în parlament o elogiasă vorbire în amintirea lui Tolstol. În vorbirea sa Murri l-a numit cel mai mare apostol și mântuitor al poporului rusesc, care a fost singur omul adevărat. În acelaș senz a vorbit și deputatul Cortungo și pe urmă ministrul de instrucție Crețaro a preamărit pe Tolstol ca poet și ca om și a sfârșit zicând că Tolstol nu e numai al Rusiei, ci a întregii lumi.

— **Crima unui fiicău.** Din comuna Budinț, comitatul Pinișului ni se scrie: De multă vreme țăranul Atanasie Jucut a apucat darul beției și când se întorcea amețit dela crăsmă stâlcea în bătai pe toți ai casel. Zilele trecute s'a îmbătat iar și s'a luat la ceartă cu Costea feciorul cel mai mare. Din ceartă au ajuns la bătaie și în toful încălțării fiicău a pus mâna pe un topor și lsbind în capul tătânii-său l'a omorât. Asasinul trezindu-se în fața fiioasei crime s'a predat de bunăvoie autorităților.

— **Bancă nouă în Reghin.** Ni-se cere publicarea următoarelor: Sânt rugați toți acel stimabili domni, cari au primit proiecte dela »Cerbul« înființându bancă populară în Reghinul-sășesc, ca să le trimită cât mai îngrabă subsemnatului domn pentru constatarea subscrierilor.

Totodată se anunță, că adunarea generală se va ținea în 29 Decemvre st. n. a. c. înainte de amiază la 10 ore în cancelaria subsemnatului. Încredințatul membrilor fondatori *Flore Bogdan*.

— **Spargere în localul unei poște.** Din Zirnești se anunță că Luni noaptea niște țihari au smuls grilajul dela ferește și au intrat în localul poștei. Aci au cotrobăit prin toate colțșoarele și negăsind nimic de furat au luat casa de fier și a dus-o cu ei. Într'nsa erau închise suma de 300 cor. numerar și efecte în valoare de vre-o 1200 coroane. Tot aci mai avea și șeful de poștă giuvaere în valoare de 400 coroane. Autoritățile au făcut o anchetă minuțioasă, dar până acum n'au dat de urma făptașilor.

— **Moartea lui Oskar Wilde.** Azi se împlinește zece ani de când scriitorul Oskar Wilde, arbitru elegant din veacul al XIX, și-a dat suflul într'o cameră întunecoasă a unui hotel sărac din cartierul Parisului. El care șituse să sfideze o lume, alintatul prinț al vieții s'a sfârșit victimă a societății omenesci asupra căreia, ca nici un scriitor înainte de el domnea în mod tiranic. Fără prieteni s'a stins în singurătatea odăiții sale și afară de doi tovarăși nu s'a găsit nimeni ca să-l însoțească în drumul din urmă. Nici pe mormântul său pustiu n'a așezat nimeni o cruce, doar singur otelierul care l'ocrotise și cărul Wilde i a rămas dator, a așezat pe movila proaspătă o coroană verde cu inscripția tristă: »Locatarului meu«.

Așa s'a stins unul din fruntașii reprezentenți ai literaturii din veacul al XIX-lea și azi când se împlinește zece ani dela moartea lui, cuvini-se să ne aducem aminte de el, ca de un simbol al nimicniciei pământescii.

— **Desființarea Curților marțiale din Macedonia.** Din Constantinopol se anunță: Consiliul de miniștri otoman a decis să ridice starea de asediu din Macedonia și să desființeze curțile marțiale din Salonc, Ianina, Skodra, Monastir și Uskub. Toți indivizii arestați în aceste ocaze pentru rebeliune și atentate politice, vor fi diferiți tribunalelor de drept comun.

Indivizii compromiși în crimele săvârșite, cu scop revoluționar, la Ichtip, vor fi diferiți curții marțiale din Cazana, care va funcționa până la finele procesului.

Pentru indivizii arestați de curtea marțială din Ferizovic, procesul nefiind încă terminat, vor fi diferiți curții marțiale din Diakova, care va continua să funcționeze, fiind instituită după atențele din Cossovo.

În fine, pentru a se menține în Macedonia avantajele câștigate prin operațiunile de desarmare, consiliul de miniștri a hotărât să oprească în Rumelia importul și vânzarea armelor. Nu se vor putea introduce în vileturi decât revolve cu un calibru mai mic de 15 centimetri.

Ministri de războiu, finanțe și de justiție au fost informați de această măsură a consiliului. Ministrul de interne a telegrafiat în Rumelia, a ducând la cunoștință suprimarea curților marțiale.

Cronica socială și artistică.

Al doilea Matineu al Reuniunii femellor din Arad. Comitetul de domnișoare al »Reuniunii femellor din Arad și provincie«, va aranja Duminică 4 Decemvre n. în sala festivă a Seminarului teologic al doilea matineu. Tot cu această ocazie se va expune, în sala pendinte de sala festivă, un bogat asortiment de admirabile țesături din România: costume naționale, originale din districtele țării, bluze, galoane brodate și borangic pentru bluze, lii, etc.; în vederea balului costumat (porturi românești) ce s'a decis a se aranja în primele zile ale lunii Februarie, conform hotărârii luate de Comitetul Reuniunii, în ședința, dela 27 l. c.

Programul Matineului:

- a) Scharvenka: Polonaise,
 - b) Brediceanu: Ardeleana executata la pian de d-șoara Mărioara Trălescu.
 2. Disertație: Poezia și Viața ținută de d-na Marilina Bocu.
 3. Brediceanu:
 - a) După ochi ca murele,
 - b) Vai bădiță dragi ne avem,
 - c) Necăjit ca mine nu-l cântate solo, de d-șoara Tulia Dumitrescu.
 4. a) Beethoven: Ronda,
 - b) Daneta: Resignation cântate cu violina de dl Adrian Popescu.
- Inceputul la orele 5 p. m. precis.

BIBLIOGRAFII.

A apărut: »*Részletes tanmenet a gör.-kel. rom. áll. s. népiskolák számára*«, și »*Orarend az agytanítás gör.-kel. rom. áll. s. népiskolák részére*«, în înțelesul ord. min. de Nr. 800 000, 24 Sept. 1910. Conspectul costează 1 cor. 40 fil., ordul 30 fil.

— de tot 2 cor. — ce sânt a se trimite cu mandat postal la adresa: Traian Mager, învățator gr.-or. român Lázur, u. p. Ilessics, Arad m.

S'a tipărit în formă de album, format mare, astfel numai subscris trebuie și înaintat. Necondiționat de lipsă tuturor domnilor învățători, atât celor ajutoși de stat, cât și celor cari acum îl cer spre a se alătura la petit.

La librăria »Tribunei« să află de vânzare următoarele călindare:

Amicul poporului 70 fil. plus 10 fil. porto.

Posnașul 60 fil. plus 37 fil. porto.

Calendarul Săteanului 30 fil. plus 5 fil. porto.

Calendarul cu litere vechi cyrile 50 fil. plus 5 fil. porto.

Calendarul poporului à 40 fil. plus 5 fil. porto.

A apărut:

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății

de Doctorul Vasile Bianu. Impodobit cu 315 chipuri. Prețul 14 Cor. + porto mandat postal 80 fil. Se poate căpăta Librăria Tribunei în Arad

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30 fileri porto, de curind apărute următoarele cărți:

G. Dobrogeanu Gherea:

NEOIOBĂGIA.

Studiu economico-sociologic al problemelor noastre agrare. à 3-50 Cor.

Dr. Eraclie Sterian:

Educația Sexelor.

Ediția III-a. à 1-50.

Maxim Gorki:

Mama. Roman.

à 2-50 Cor.

Au apărut:

Dicționarul Român-Maghiar

prețul 6 coroane și

Dicționarul Maghiar-Român

de Ioan Gheție, prof. gimn.

prețul 10 coroane + portul poștal.

Se poate procura la autorul Ioan Gheție, profesor gimnazial în Năsăud (Naszód).

Poșta Redacției.

C. E. (Cernăuți). Comunicați-ne câteva nuntii mai prețioze. Nu ne spuneți nici măcar ce parte a lumii era proiectată excursia în studiu. Veți primi apoi numaidecât toate lucrurile dorite.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și c.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN

Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyai

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminium, cari se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanția până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași

Ministerul Finanțelor.
 Direcțiunea Comptabilității Generale
 a Statului și a Datoriei Publice.
 Datoria Publică.

Nr. 105694. 11 Noemvrie 1910.

Publicațiune.

Purtătorii de titluri de rentă română 4% emisiunea din 1889, împrumutul de lei 32,500.000, al căror ultim cupon are scadența de 1 Ianuarie 1911, sunt informați că Ministerul finanțelor a luat măsuri de a libera o nouă foaie de cupoane, al cărui prim cupon va purta scadența de 1 Iulie 1911.

Posesorii unor astfel de titluri sunt invitați a depune, cu începere dela 20 Noemvrie st. v., bordeouri, ale căror formulare se liberează gratuit semnate în dublu exemplar, cuprinzând numărul și valoarea titlurilor ce posed.

Bordeourile vor fi depuse:

In București:

La Ministerul de Finanțe (sub direcția Datoriei Publice);

La Banca Națională a României, și

La Casa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie.

In Provincie:

La administrațiile Financiare.

La data ce se va fixa prin publicații ulterioare, posesorii titlurilor se vor prezenta la autoritățile unde au făcut cerere pentru a li-se libera nouile foi de cupoane; în acest scop se vor prezenta titlurile ce posed, pentru a fi controlate și stampilate cu viza autorității, semnând de primirea nouilor foi de cupoane pe verso celui de al doilea borderou.

Pentru titlurile cari se găsesc în păstrarea Casei de Depuneri, și prin urmare consemnate sub recepsele acelei Case, Ministerul aduce la cunoștință că direcțiunea generală a Casei de Depuneri, își ia sarcina de a atașa la titlurile aflate în păstrarea sa nouile foi de cupoane.

Posesorii unor asemenea titluri vor adresa borderourile de cari se face mențiune mai sus deadreptul Direcțiunei Casei de Depuneri cu o cerere în care să se indice numărul și data recepsei sub care să găsesc consemnate titlurile specificate în borderouri, precum și administrația financiară prin care s'a făcut depunerea.

Pentru fiecare recepisă se va face cerere deosebită și borderouri separate.

Pentru titlurile depuse ca garanții, dote, averi de minori, etc., cererile de liberarea nouilor foi de cupoane se vor face fie de proprietarii titlurilor, fie de autoritățile cari păstrează recepsele constatatoare de efectuarea acelor depozite.

p. Ministrul Finanțelor, Jipescu.

La Librăria Tribunei se află de vânzare revista **Convorbiri Literare** Nrii 1—8 din 1910 à Cor. 1-75.

ANUNȚ.

Caut aplicare la vre-un domeniu mai mare, mă pricep în toți ramii economiei și grădinarului. Știu să fac școală de altoi de vie după sistemul cel mai nou. Plată după învoială.

Zamfir Pârnevan, econom,
 Maria-Radna No 45.

Avis!

Se aduce la cunoștința tuturor, cari au subscris acții la contemplata societate pe acții »DOINA« din Beiuș, că adunarea constituantă cu ordinea de zi, fixată în §-ul 154 al articolului de lege XXXVII din 1875 am depifto pe 11 Decemvrie st. n. 1910 a. m. la 11 ore în localitatea institutului de credit »Drăganul« din Beiuș.

În interesul constituirii sunt rugați toți acționarii, că după putință în persoană, ori prin plenipotențiat să se prezinte la aceasta adunare.

Beiuș, la 20 Noemvrie st. n. 1910.

Fondatorii.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficanți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta** un birou de informații și **Agentură Românească.** Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapesta,
 Budapest, Lajos utca No. 141. III/19.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soiu. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măimute și câini de soiu se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
 Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Prima băcănie
: din Oradea-Mare. :

Mihai Petroviciu

= ș'a transmutat =

prăvălia de coloniale

și delicatese

în edificiul „Bazár”
 strada principală (Rákoczi-ut No. 2) lângă
 prăvălia lui Huzella M.

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un **magazin de specialitate**, bine asortat, după cele mai moderne cerințe

în palatul contelui Nádasy din Arad strada Forray.

Am în depozite: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și manșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. **Primesc** din a-est ram orice lucrări **noul și reparaturi**, îngrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distinsă stimă:

Kovács Géza
 blănar.

Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în **Lugoj, str. Weis nr. 6.**

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Intreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în
ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte
și balcoane, vetre de fier din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jașuri
fără miros. Pissoare, spălătoare, odăi
de baie și aranjare de ori-ce sistem
— pentru încălzire centrală.

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen
sau automat cu ajutorul acetilenui sau oxig
nului, prin ce obiectele stricate pregătite din
fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul
acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Imprumuturi cu amortizație
și imprumuturi pentru func
ționar, vinderea și cumpărarea
de moșii și parcelarea lor o
mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:

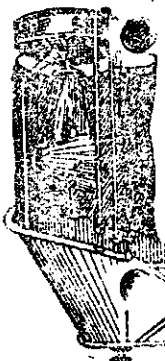
■ Vig Lajos ■

Arad, Piața Arpád Nr. 5.

— Telefon Nr. 671. —

Sàska Sándor tinichigiu
Braşov—Brassó, Vasut-u. 28.

Pregătește în atelierul său cu motor
electric totfelul de lucrări pentru zidiri,
lucrări de tinichea, înfrum
sețări, acoperire de bise
rici și turnuri, lucrări de
stacmol turnat pentru or
nament, precum și pentru
firme, vane de scaldat
în toată mărimea, ș. a.

Toate coman
dele se execută
prompt și cu
punctualitate.

Din gură 'n gură merge vestea bucuroasă de Crăciun că
renumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugoș** Strada - Bisericii

deja numai pentru 8 cor.

execută după oricare fotografie:

Înmăririi de platină în mărime naturală (Passepartout) ca cadouri de
Crăciun. —**Surprindentivă părinții!****Surprindentivă copiii!**

Măsură: 30×40 cm. numai Cor. 8.—, mărimea II-a 50—60 cm. numai
Cor. 15.—, mai mare decât mărimea naturală 64×100 cm. numai Cor. 20.—

Renumele firmei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt excluse!

Expediere de 2 ori în 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințios. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimiță.

Motoare șvedeze
pentru olei brut!(Brevetul lui Hirsch Frank,
Stockholm)în poziție orizontală și ver
ticală.

Mașini motorice ieftine
și sigure, se pot instala
oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare

cu benzină,

în cea mai bună execuție!

Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat,

fabricant de mașini agricole

Bpest, VI., Teréz-körut 21.

Cereți catalog.

Prăvălie nouă de
ghete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

Colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér).

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai
mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar **Ferenczi** din Cluj. În urma
experiențelor câștigate pregătesc neexcepționabil și cu prețuri moderate **ghete**
americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți, mai pregătesc și **ghete ortho**
pede conform ordinelor medicale pentru picioare bolnave, apoi **cizme elegante** (ciobote)
pentru vânători și pentru călărit. — La comanda din provincie este de ajuns trimiterea
unei ghete folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distincă stimă:

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.**Maison Schuster****salon de modă**

franceză și engleză pentru dame

Cluj-Kolozsvár, Uni6-u. 12. etajul I.

Recomandă în atențiunea on. public din loc și pro
vință salonul de modă pentru dame transpus din Paris la
cererea publică aci, aranjat cu cele mai bune puteri de lucru.
Referindu-mă la cei 15 ani de experiență din străinătate sunt
în poziție, ca să îndeplinesc chiar și cele mai fine dorinți ale
onoratului public, deoarece în salonul meu am adus lucrători
tot din Paris și astfel on. public poate să-mi cerceteze mo
delele cele mai noi expuse în salonul meu și procurate
din cea mai renumită casă din Paris, Pavuîn-Creed și Drecol
și rog on public să mă onoreze și sprijinească cu comande.

Friedrich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —

— salam și cârnățarie —

în Nagyszeben — Hermanstadt

— Jungenwald strasse No. 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de
cea mai fină calitate, șunci, salam, pariser, cârnăței de
hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfăladă etc. Slănină
albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vânzătorii primesc rabat.
Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la
expediția cu poșta cât și cu trenul.

Telefon 670—579.

Telefon 670—579.

Inainte de ce ti-ai fi cumparat

lemnele de trebuință foc

cereti deslusiri asupra pretului,

caci eu nu numai ca

vind cele mai ieftine

lemne de foc

prima calitate

ci pentru un florin de stangen le si tai cu fe-
restraul propriu circular.

Asteptand binevoitorul sprijin, sant

Cu deosebita stimă:

PETRU NOVAO,

negustor de lemne in

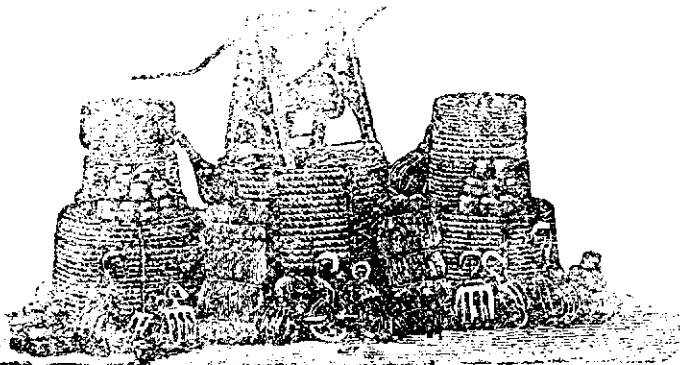
Arad, Ovâr-tér 10 (langa pod) si Teleky-u 4.

Lemne de foc maruntate expedez acasa.

LAZAR MIHALY, funar, Lugos, Piata Izabella.

Vanzare mare de fabricate de canepa, in si jută.

Tot-felul de funii de canepa, fir, brăcii, brăcii, fire de tort, legătoare pentru mori, burdufuri de canepa, pânză de jută (pentru pachetare), saci de canepa in si jută, straițe crude si impermeabile. Funării pentru economi: ștreanguri, căpeșire, funii pentru car, pentru vite, legătoare de snepi, ușoare si pentru mașini de treierat, procovițe p. cai, rețele, mreje p. pescari si leagăni atâr-nător. Adresa te-
legrafică: Lázár
köiélgyáros
Lugos. — Nrul
telefonului 207.
Nrul cecului si
clearing la posta
Ungară 26142.
Toate coman-
dele sunt a se
adresa la firma
de mai sus.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 818.

Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonház-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. trerat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașină de fabricat ghiță. Montări specialiste de
mașini cu prețuri moderate, precum și reparări de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articlii tehnici. Fișile magnetice. Unsoari. Material
de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 818. —

Primal atelier ardolean aranjat ca putere electrică pentru scobirea
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și mă-
iestru pietrar.

Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
proprii din: marmoră, labrador, granit,
sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Biroul Central:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

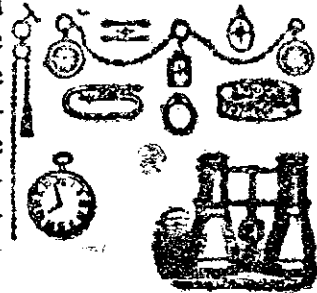
Filiale: Déva, Nagyvárad.

Cel mai mare magazin de juvaerice și ceasornice.

Tamás István clasornicar, givaergiu și opticar
Gyulafehérvár, Piata Hunyadi -
(langă Hotel Elisabeta).

Recomandă ori-ce juvaere de aur și argint, ca lanțuri de aur
pentru bărbați și
femei, clasornice de
buzunar, fabricație
din Svițera, ca re-
numitele clasornice
Omega și pendu-
lele și deșteptătoa-
rele Becht, oche-
lari, articole optice,
ere pe lângă prețurile cele mai moderate și serviciu conștiințios.
Toate comanda-
le sunt a-se adresa cu încredere la firma de sus.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 1/4, 4 1/2, 4 3/4
și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spe-
sele de întabulare, convertex datoritiile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichia, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

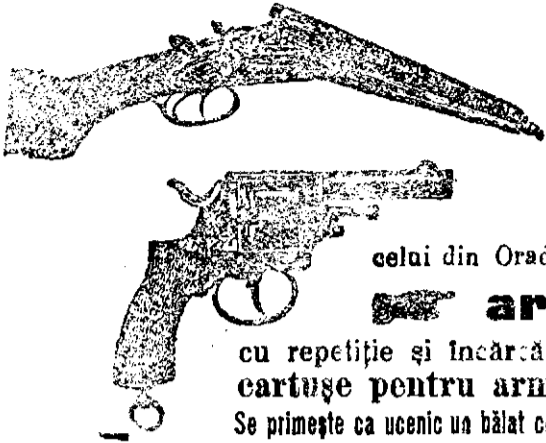
(Lângă filiala Poștei.)

Prin ce pe lângă onorari acuzitori de afaceri abili
și demni de încredere.

DISTINS CU MEDALIE DE AUR IN 1888 SI 1907.

Urmasul lui Schuller József — Ladányi József

armurar și depozitar de articole de vânatoare

Pécs, Király-u. 42. — Nagyvárad, Uri-u. 21.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și jur că am preluat magazinul de arme existent de 30 de ani și cu bun renume al lui Schuller József, pe care sapt numele meu îl voi păstra și pe mai departe. Având în vedere că depozitul de arme din Pécs, Király u. 42, înființat la 1885 și a câștigat cel mai bun renume, îmi voi da silința ca pe lângă serviciu culant și prețuri ieftine să câștig aceasta și

celui din Oradea-Mare.

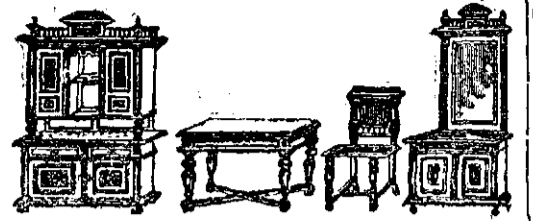
Țin în depozit**arme de cea mai bună fabricație,**

cu repetiție și încărcătură în țevă, revolvere, piștoale, și toffelul de cartușe pentru arme. - Se dă deosebită atenție reparației și păstrării armelor.

Se primește ca ucenic un bălat cu 4 clase medii, care vorbește românește. — Preț-curent gratuit.

MAGAZIN DE MOBILE**Jean Réthi**

fimplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primește ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă literare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

DR ALEXICI VLADIMIR**SANATOR, AMBULATOR ȘI BAIE MINERALĂ**

ARANJATE FOARTE MODERN.

PANCIOVA.**PANCSOVA.**

TELEFON NR. 181.

Reacția boalei de sânge după Wassermann—Dungen—Noguchi. Tractarea boalei de sânge cu serul Quéry și cu absenbenzolul și cu arsenbenzolul lui Ehrlich. — Vindecarea tuberculozei după Dr. Spengler sau Koch—Wolff—Eisner. — În stabiliment se vorbește și românește. —

În magazinul de mașini de cusut și biciclete

Kalmár Mihály

Cluj—Kolozsvár, Czertörő-u. 56.

se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete deplu echipate, plătinoținar, în rate avantajoase.

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu—Nagyszeben—Hermanstadt

Erzsébet-u. No 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Platinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimii este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate.

Cu deslușiri servesc.

Telefon 557.

Telefon 557.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de plane cesar regale

Timișoara-Josefstadt, Str. Szilágyi 13.Liferează: **Plane și Pianine**

efectuate modern și prompt.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit
Catalog se trimite la dorință gratis și franco.**Important pentru lăcățari și fauri.**

Cioșan-barost patentat ce se poate mânia cu piciorul.

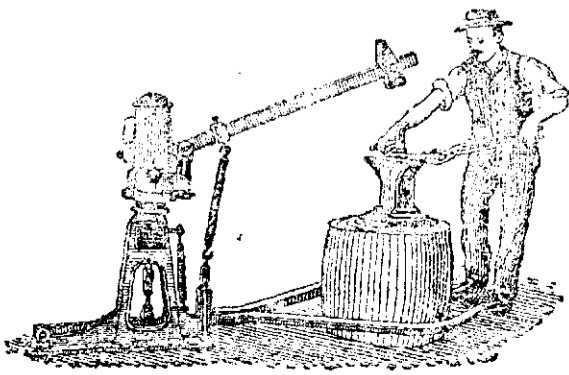
Inventat de Schwartz & Comp. — Unicii fabricanți și vânzători:

Fabrica Solymos Testvérek Arad, Kölcsey-u. 67.

Mare economisală de timp și ajutori lucrători, în propozițiune ieftin, se poate folosi ușor în oricare atelier. Celor cari se interesează la dorință li-se trimite catalog de prețuri cu explicații amănunțite gratuit. :

Cu stimă :

Solymos Testvérek, Arad.

Prăvălie nouă în Arad.

La 1 Noiembrie am deschis pe Piața Andrassy-lór No 20, lângă Hotelul Central (Központi Ezálloda) o

prăvălie de bijuterii și ceasornice.

Magazin bogat în nestemate la bijuterii de aur și argint și la obiecte de argint veritabil de China, astfel, că pot satisface pe deplin și cerințelor celor mai deheste.

În atelierul meu de reparație se execută foarte artistic tot-felul de obiecte în aceasta branșă, ceasornice și se reparază și transformează bijuterii etc.

Principiul meu ca negțător și industriaș e: **Promptitudine, ieftinătate și încredere.**

Sperez că mi se va da ocaziune, ca atât în privința prețurilor cât și a executării de obiecte să conving on. public.

Cu deosebită stimă :

Fellner Samu,
ceasornicar și bijutier.

Piața Andrassy 20.

Lângă Hotel Central.